

WILLA LENTZA

SZCZECIŃSKIE MALARSTWO 1945-1989

Ze zbiorów kolekcjonerów i instytucji

W 80. rocznicę polskiego Szczecina

SZCZECIŃSKIE MALARSTWO 1945-1989

Ze zbiorów
kolekcjonerów
i instytucji

Willi Lentza
Szczecin, 15 maja – 17 lipca 2025

WYSTAWA

Szczecińskie malarstwo 1945-1989
Ze zbiorów kolekcjonerów i instytucji

Willa Lentza, Szczecin, 15 maja – 17 lipca 2025

ORGANIZATORZY

Willa Lentza w Szczecinie
Stowarzyszenie „Klub Kolekcjonerów, Miłośników
Malarstwa i Sztuki Dawnej w Szczecinie”

KONCEPCJA I SCENARIUSZ

Jagoda Ł. Kimber – p.o. dyrektor Willi Lentza
Kryspin Pawlicz – prezes Stowarzyszenia
Magdalena Tyczka

KURATOR

Magdalena Tyczka

WSPÓŁPRACA MERYTORYCZNA I ARANŻACJA WYSTAWY

Renata Zdero

PRACE TECHNICZNE

Marzena Borkowska
Dariusz Żak

KATALOG

Szczecińskie malarstwo 1945-1989
Ze zbiorów kolekcjonerów i instytucji

WSTĘP

Maria Łopuch

OPRACOWANIE SPISU OBIEKTÓW

Renata Zdero

REDAKCJA

Jagoda Ł. Kimber – p.o. dyrektor Willi Lentza
Renata Zdero

REDAKCJA I KOREKTA WYDAWNICZA

Jadwiga Hadryś

ŹRÓDŁA I AUTORZY ZDJĘĆ

Adrian Kościow, s. 6-17, 18 (góra strony), 20-22, 24 (dół strony), 25
Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie, s. 18
(dół strony), 19, 23, 24 (góra strony)

PROJEKTY GRAFICZNE

Adrian Kościow

DRUK

Drukarnia KAdruk, Szczecin

WYDAWCA

©Willa Lentza, Szczecin

SZCZECIŃSKA INSTYTUCJA KULTURY

ISBN 978-83-975174-0-0

WSPÓŁORGANIZATOR
WYSTAWY

PATRONAT
HONOROWY

PATRONAT
MEDIALNY

PARTNERZY WILLI LENTZA

Szanowni Państwo,

Willa Lentza to najmłodsza samorządowa instytucja kultury w Szczecinie i jednocześnie miejsce najbardziej zakorzenione w tradycji i historii miasta. Odrestaurowana z wielką dbałością jest dziś depozytariuszką pamięci o swojej przeszłości i przeszłości miasta, ale też nowoczesnym ośrodkiem kultury, miejscem pogłębionej refleksji nad dziedzictwem kulturowym i przeszłością.

Niezwykła synergia przestrzeni i emocji sprzyja realizowaniu unikatowych wydarzeń artystycznych i podejmowaniu odważnych wyzwań. Instytucja, silnie akcentując historię kultury – przejawy wyjątkowej kultury duchowej, intelektualnej i materialnej oraz tożsamość Szczecina – przypomina i przywraca tradycję oraz historię tego miejsca.

Jednym z priorytetów instytucji jest realizacja własnych projektów artystycznych, m.in. spektakli teatralnych opartych na historii Szczecina i Willi Lentza, a także wydawanie publikacji dotyczących historii kultury. Zaliczyć do nich można przedstawienia: „1888. Willa Miłości”, „Frida. Kolekcjonerka z Westendu”, „Pałac w Willi” czy przygotowywany spektakl „Król Tanga” oraz albumy: „Kolekcja Doe-ringów” autorstwa Dariusza Kacprzaka, który odtwarza kolekcję szczecińskich mecenasów sztuki, mieszkańców willi przy al. Wojska Polskiego 84 w latach 1911–1936, czy „Gryf i Melpomena. Historia szczecińskiego teatru według ADL” tom 1, napisana przez Artura D. Liskowackiego.

Wystawa w Willi Lentza „Szczecińskie malarstwo 1945–1989. Ze zbiorów kolekcjonerów i instytucji”, do obejrzenia której z wielką przyjemnością Państwa zapraszam, została przygotowana w 80. rocznicę polskiego Szczecina. Prezentuje wybór obrazów malarzy tworzących w Szczecinie w czasach PRL, którzy przybyli tu z różnych stron Polski.

Jest to zbiór dzieł pochodzących zarówno z prywatnych zbiorów osób skupionych w Klubie Kolekcjonerów, Miłośników Malarstwa i Sztuki Dawnej, jak i ze zbiorów szczecińskich instytucji publicznych. Dzięki ich uprzejmości i otwartości dzieła te mogą być prezentowane szerokiej publiczności w zabytkowych przestrzeniach Willi Lentza.

Ogromnie się cieszę, że na wystawie udało się zebrać prace prezentujące twórczość malarską artystów związanych ze Szczecinem z niemal półwiecza od ustanowienia tu polskiej administracji. Choć pokazuje ona jedynie ułamek powstałego w naszym mieście dorobku artystycznego, to przynajmniej w ten reprezentatywny sposób niech upamiętnia szczecińskich twórców drugiej połowy XX wieku i będzie świadectwem dorobku tutejszego środowiska artystycznego.

Jagoda Ł. Kimber
p.o. dyrektor Willi Lentza

WSPOMINAJĄC ARTYSTÓW

Kolekcjonerzy w 80. rocznicę polskiego Szczecina

Szczeciński Klub Kolekcjonerów, Miłośników Malarstwa i Sztuki Dawnej, pragnąc włączyć się w jubileusz 80 lat polskiego Szczecina, przygotował wystawę poświęconą artystom plastykom związanym z tym miastem od początków jego polskiej historii, tj. od 1945 roku aż po koniec lat osiemdziesiątych XX wieku. Przez prawie półwiecze nieliczne początkowo środowisko uzdolnionych plastycznie pionierów rozrosło się do grupy liczącej około stu pięćdziesięciu osób, których artystyczna działalność odegrała znaczącą rolę w kulturze miasta. Przemiany dotyczyły, rzecz jasna, nie tylko liczebności grona szczecińskich artystów: malarzy, rzeźbiarzy, grafików i projektantów, ale przede wszystkim ich twórczości, od tej mocno zakorzenionej w przeszłości po nowoczesne tendencje w sztukach plastycznych.

Artyści, których los rzucił do Szczecina w latach czterdziestych i pięćdziesiątych, przybyli do miasta, o którym wiedzieli zaledwie tyle, że teraz jest polskie, że leży nad rzeką, i że można tam zacząć od nowa porzaskane przez wojnę życie.

Niewielką akwarelę Jana Powickiego z 1945 roku można uznać za symboliczną dla tych szczecińskich początków. To przedstawienie człowieka z tobołkiem wśród zniszczonych, zbombardowanych domów można by nazwać *Tułacz wśród ruin*. Dramatyzm ruin, zwłaszcza majestatycznej sylwetki zamku, z czasem przerodzi się w szersze zainteresowanie malarzy i grafików wyglądem miasta, widokiem domów, kościelnych wież i miejskich zaułków, zapew-

ne odmiennych od obrazów ich stron rodzinnych. Przedmiotem malarskich obserwacji, a nawet fascynacji, staje się też port z charakterystycznymi sylwetkami dźwigów, a później stocznia – miejsce narodzin wielkich statków. Najliczniej reprezentowane są na wystawie prace tych właśnie najstarszych, osiadłych w mieście twórców, urodzonych jeszcze pod koniec XIX wieku (Kazimierz Cykowski, Brunon Franowski, Stanisława Klimkowska-Bieńkowska, Tadeusz Nartowski, Adam Czaplic-Pohorecki) lub w samych początkach następnego stulecia (Paweł Bałakirew, Teodor Gałysz, Zenon Kononowicz, Emanuel Messer, Łukasz Niewisiewicz, Henryk Osten-Ostachiewicz, Kazimierz Podsadecki, Jan Powicki, Guido Reck), którzy przybyli do Szczecina z różnych stron, z ciężkim bagażem wojennych doświadczeń, ale też każdy z własną artystyczną historią. Byli to w większości czterdziesto-, pięćdziesięciolatkowie, świetnie wykształceni w szkołach artystycznych Krakowa, Wilna, Warszawy, Lwowa, Paryża, i ukształtowani przez różnorodne przedwojenne środowiska artystyczne. Dominowali wśród nich tradycjoniści – postimpresjoniści i koloryści, jak Nartowski i Pohorecki związani ze środowiskiem warszawskiej Zachęty, przedwojennej ostoji tradycjonalistów. Niektórzy przybysze reprezentowali bardziej nowatorskie oblicze sztuki, jak Kononowicz, należący przed wojną do grup Zwornik i Pryzmat, Cykowski, skłaniający się ku ekspresjonizmowi oraz Podsadecki, formista związany z ruchami awangardowymi. Klimkowska-

-Bieńkowska łącząca nowoczesne formy ze starą wschodnią techniką batiku czy Niewisiewicz, którego malarstwo przechodziło nieustanne przemiany – od formizmu po abstrakcję aluzyjną. Zjawiskiem samym w sobie była twórczość Ziemowita Szumana, jednego z najstarszych szczecińskich artystów (rocznik 1901), konsekwentnie tworzącego w konwencji abstrakcji organicznej, barwnymi plamami wyrażającego emocje wobec świata.

W całej polskiej plastyce sytuacja zmieniła się, ciążąc ku nowoczesności, po politycznym przełomie roku 1956. Zmiany te spowodowały otwarcie na sztukę europejską i wkroczenie na arenę artystyczną młodego pokolenia, twórców urodzonych w latach dwudziestych XX wieku i wykształconych już po wojnie. W Szczecinie decydującą rolę odegrała kilkunastoosobowa grupa absolwentów sopockiej Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, nazwana później Grupą Sopocką. Wywołali oni w szczecińskim środowisku plastycznym artystyczny ferment, sięgając po awangardowe, właściwe dla europejskiej twórczości dwudziestowiecznej, środki artystyczne: upraszczali i kubizowali formy, tworzyli kompozycje abstrakcyjne, żonglowali barwnymi płaszczyznami, interesowali się nie tematem obrazu, ale jego malarską materią. W ślad za tzw. desantem sopockim przybyli młodzi twórcy ze starych i nowych ośrodków artystycznych. Na wystawie tę grupę artystów reprezentują Jerzy Brzozowski, Tadeusz Eysymont, Marian Nyczka, Leonia Ordynans,

Tadeusz Sienkiewicz, Edmund Witkowski i Andrzej Żywicki (z Sopotu i Gdańska) oraz Emilia Chmielewska, Jerzy Chmielewski, Izabela Naruszewicz i Mirosław Purczyński (z krakowskiej ASP). Nieco młodszy, bo urodzeni u progu II wojny światowej i w trakcie jej trwania, to wykształceni w Toruniu Janusz Stanisław Janowski, Eugeniusz „Gena” Maciejewicz, Andrzej Seluk i Jan Zdarewicz oraz malujący ekspresyjne postacie ludzkie Erazm Kalwaryjski (z Łodzi). Najmłodszy z prezentowanych na wystawie artystów należy do pokolenia urodzonego na Pomorzu Zachodnim około połowy ubiegłego wieku i działający od lat siedemdziesiątych. To Jerzy Gumieła, którego dynamiczna i pełna rozmachu twórczość, nasycona emocjami i swoistym humorem, wyrażała się w formach abstrakcyjnych, figuralnych i, charakterystycznych dla swego czasu, akcjach artystycznych.

Wystawa opiera się na zbiorach kilku kolekcjonerów, uzupełnionych o prace ze szczecińskich instytucji – Zamku Książąt Pomorskich, Książnicy Pomorskiej, Urzędu Miasta Szczecin. Siłą rzeczy nie odzwierciedla ona w pełni bogactwa tutejszego życia artystycznego drugiej połowy XX stulecia. Jest skromnym hołdem dla szczecińskich twórców tego czasu i ich różnorodnej sztuki, nabierającej z upływem czasu cech szlachetnej dawności.

Miejmy nadzieję, że ekspozycja stanie się zachętą dla kolekcjonerów i miłośników sztuki do powiększania i gromadzenia zbiorów o dzieła szczecińskich twórców powojennych. Są tego warte!

Adam Czaplic-Pohorecki

Szczecin – ulica Grudziądzka

1948, akwarela na papierze

33 x 24 cm

Jan Powicki

Widok od ulicy Sołtysiej
1945, akwarela na papierze
29 x 36 cm

Guido Reck

**Widok na pl. Tobrucki
w Szczecinie**
1961, tusz na papierze
50,5 x 63,5 cm

Jan Powicki

**Widok na gmachy Akademii
Medycznej i Książnicy Pomorskiej**
1969, olej na płótnie, 55 x 45 cm

Teodor Gałysz

Wały Chrobrego

1984, olej na płótnie
60 x 90 cm

Henryk Osten- -Ostachiewicz

Plac Tobrucki

lata 50. XX w.
olej na płótnie
23 x 29 cm

Tadeusz Nartowski

Zamek książęcy w Szczecinie

1961, akwarela na papierze, 64,5 x 48 cm

Zenon Kononowicz

Pejzaż portowy

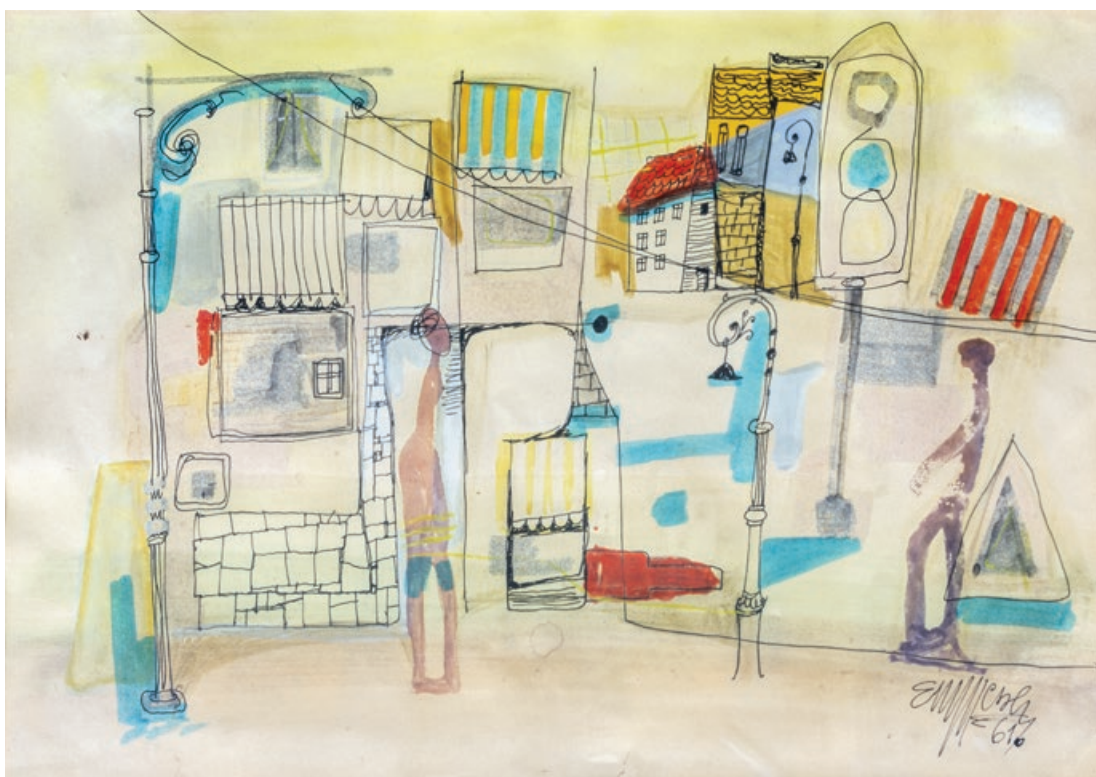
koniec lat 40. XX w.
akwarela na papierze
30 x 46 cm

Emanuel Messer

Szczecin

1961, akwarela
tusze na papierze
22 x 33 cm

Paweł Bałakirew

Barki na Odrze

1961, olej na płótnie
44 x 55 cm

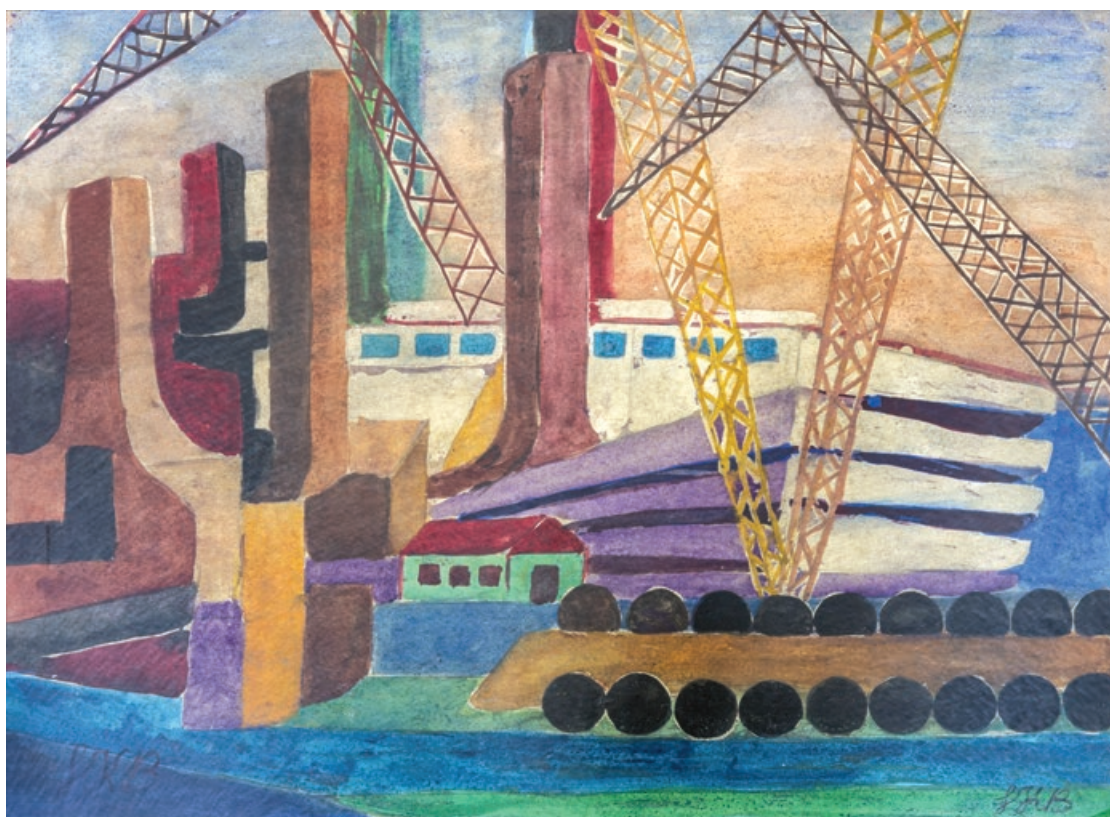
Zenon Kononowicz

Basen Górniczy

lata 50. XX w.
olej na płótnie
44,5 x 56,5 cm

**Stanisława
Klimkowska-
-Bieńkowska**

Port
lata 60. XX w.
batik na papierze
50 x 70 cm

Leonia Ordynans

Stocznia
lata 60. XX w.
olej na płótnie
80 x 100 cm

Brunon Franowski

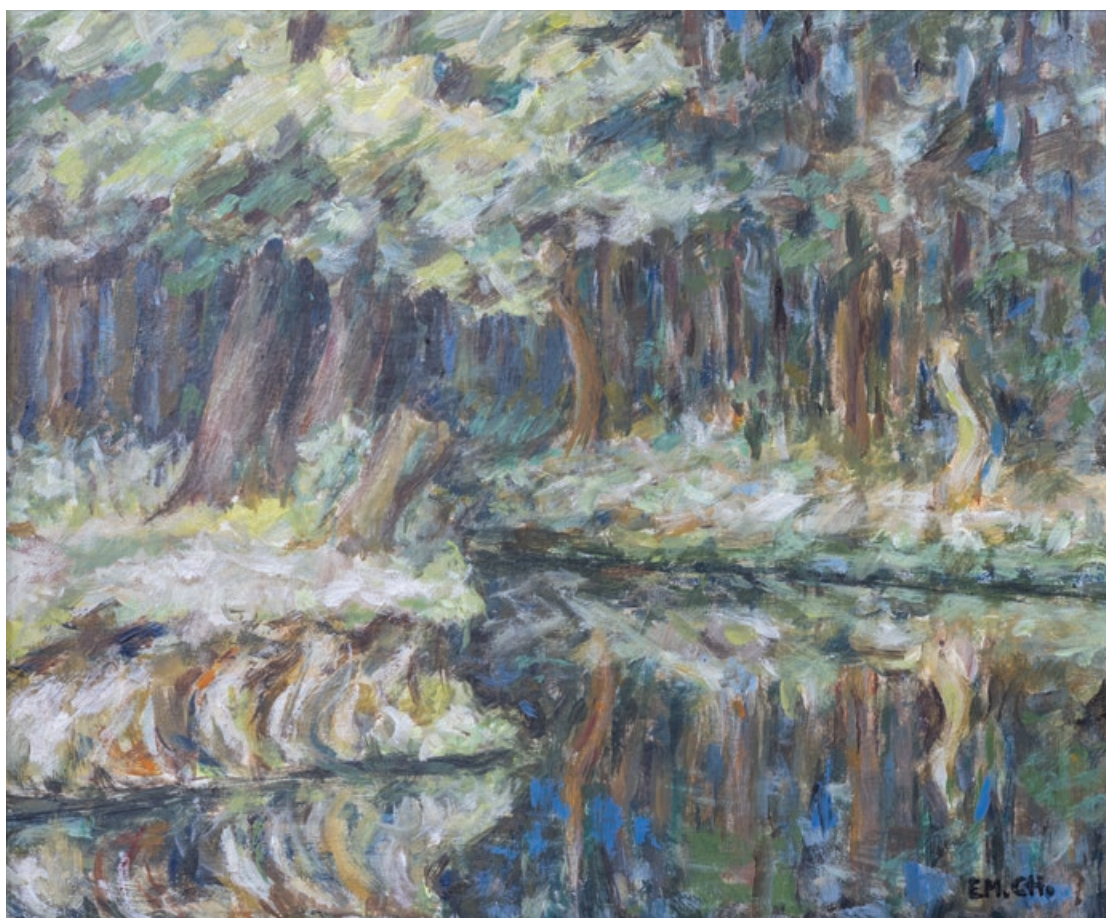
Puszcza Bukowa

przed 1957, olej na płycie, 41 x 51,5 cm

Emilia Chmielewska

Nad Płonią

koniec lat 80. XX w.
olej na płycie
25,5 x 31 cm

Kazimierz Cykowski

Droga

lata 60. XX w.
olej na płótnie
66 x 100 cm

**Jerzy
Brzozowski**

Pejzaż

lata 80. XX w.
olej na płótnie
60 x 80 cm

**Jerzy
Gumieła**

**Ściana płaczu
zdradzonych
chłopców**

1984, technika
mieszana
na płótnie
100 x 130 cm

**Ziemowit
Szuman**

Fleurs du mal
1966
olej na płótnie
65 x 100 cm

**Eugeniusz
„Gena”
Maciejewicz**

Pejzaż
lata 80. XX w.
olej, akryl
na płótnie
96 x 116 cm

**Janusz
Stanisław
Janowski**

Morze Andamańskie
1985, olej, akryl na płótnie
70 x 100 cm

**Edmund
Witkowski**

Zalew Szczeciński
1969
olej na płótnie
74 x 100 cm

Tadeusz Sienkiewicz

Helios

1981, olej na płótnie, 55 x 54 cm

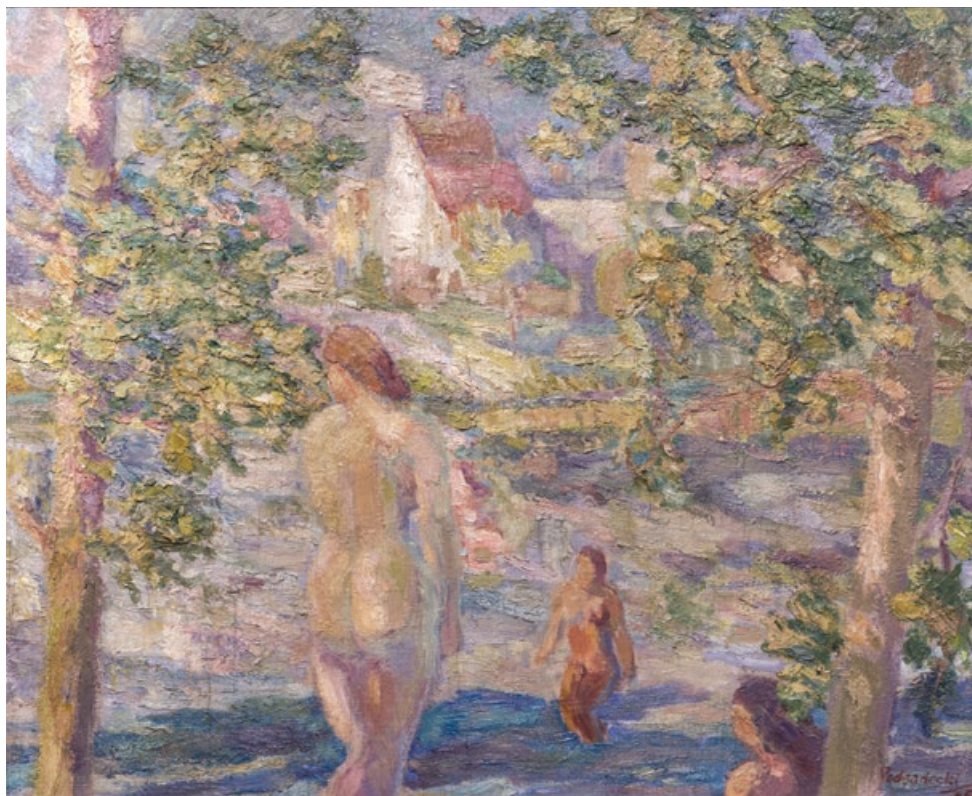
Tadeusz Eysymont

Za miastem

około 1953, olej na płótnie, 71 x 58 cm

Kazimierz Podsadecki

Kąpiące się
1945, olej na płycie
54 x 65 cm

Erazm Kalwaryjski

Toaleta
1989, olej na płótnie
89 x 89 cm

Jerzy Chmielewski

Złoty medal

lata 60./70. XX wieku, olej na płótnie, 100 x 80 cm

Mirosław Purczyński

Portret kobiety

1961, olej na płótnie, 80 x 75 cm

Marian Nyczka

Spotkanie VII

1974, olej na płótnie
80 x 100 cm

Tadeusz Eysymont

Zbroje

lata 70. XX w.
technika mieszana
na dykcie, 48 x 76 cm

Łukasz Niewisiewicz

Strojnise z Dakaru

lata 60. XX w., olej na płótnie, 100 x 70 cm

SPIS OBIEKTÓW WYSTAWY

I. POWOJNIE I LATA 50. XX WIEKU

1. Adam Czaplic-Pohorecki, *Szczecin – ulica Grudziądzka*, 1948, akwarela na papierze, 33 x 24 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: A. Pohorecki / Szczecin 1948, zbiory prywatne
2. Tadeusz Eysymont, *Za miastem*, ok. 1953, olej na płótnie, 71 x 58 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: T Eysymont, zbiory prywatne
3. Brunon Franowski, *Puszcza Bukowa*, przed 1957, olej na płycie, 41 x 51,5 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Franowski, zbiory prywatne
4. Zenon Kononowicz, *Basen Górniczy*, lata 50. XX w., olej na płótnie, 44,5 x 56,5 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Kon., zbiory prywatne
5. Zenon Kononowicz, *Pejzaż portowy*, koniec lat 40. XX w., akwarela na papierze, 30 x 46 cm, niesygnowany, zbiory prywatne
6. Henryk Osten-Ostachiewicz, *Plac Tobrucki*, lata 50. XX w., olej na płótnie, 23 x 29 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: H. Ostachiewicz, zbiory prywatne
7. Kazimierz Podsadecki, *Kąpiące się*, 1945, olej na płycie, 54 x 65 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: Podsadecki 1945, zbiory prywatne
8. Jan Powicki, *Widok od ulicy Sołtysiej*, 1945, akwarela na papierze, 29 x 36 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: J.P., zbiory prywatne
9. Guido Reck, *Szczecin. Widok gruzowiska na Niebuszewie*, 1957, tusz na papierze, 34 x 48 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: RECK 57, zbiory prywatne

II. LATA 60. I 70. XX WIEKU

1. Paweł Bałakirew, *Barki na Odrze*, 1961, olej na płótnie, 44 x 55 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: B 1961, zbiory prywatne
2. Paweł Bałakirew, *Szczecin. Róg ulic Jerzego Janosika i ks. Piotra Skargi*, 1965, olej na płycie, 40 x 50 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: B 1965, zbiory prywatne
3. Jerzy Chmielewski, *Złoty medal*, lata 60./70. XX wieku, olej na płótnie, 100 x 80 cm, niesygnowany, zbiory Urzędu Miasta Szczecin
4. Kazimierz Cykowski, *Droga*, lata 60. XX w., olej na płótnie, 66 x 100 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: KCyk, zbiory Eufemii Zdero
5. Tadeusz Eysymont, *Zbroje*, lata 70. XX w., technika mieszana na dykcie, 48 x 76 cm, niesygnowany, zbiory prywatne
6. Stanisława Klimkowska-Biełkowska, *Port*, lata 60. XX w., batik na papierze, 50 x 70 cm, niesygnowany, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
7. Emanuel Messer, *Szczecin*, 1961, akwarela, tusz na papierze, 22 x 33 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: EMMesser 61, zbiory prywatne
8. Tadeusz Nartowski, *Port, elewator Ewa*, 1961, akwarela na papierze, 48 x 68 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Nartowski, zbiory prywatne
9. Tadeusz Nartowski, *Widok na zamek i Basztę Siedmiu Płaszczy*, 1946/47, akwarela na papierze, 50 x 71 cm, sygn. przy prawym dolnym narożniku: Nartowski, zbiory prywatne
10. Tadeusz Nartowski, *Zamek książęcy w Szczecinie*, 1961, akwarela na papierze, 64,5 x 48 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Nartowski, zbiory prywatne

11. Łukasz Niewisiewicz, *Strojinisie z Dakaru*, lata 60. XX w., olej na płótnie, 100 x 70 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: Niewisiewicz, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
12. Marian Nyczka, *Spotkanie VII*, 1974, olej na płótnie, 80 x 100 cm, niesygnowany, zbiory Książnicy Pomorskiej w Szczecinie
13. Leonia Ordynans, *Stocznia*, lata 60. XX w., olej na płótnie, 80 x 100 cm, na odwrocie nota autorska, zbiory prywatne
14. Jan Powicki, *Port rybacki*, lata 70. XX w., akwarela na kartonie, 30 x 45 cm, niesygnowany, na odwrocie nota autorska, zbiory prywatne
15. Jan Powicki, *Widok na gmachy Akademii Medycznej i Książnicy Pomorskiej*, 1969, olej na płótnie, 55 x 45 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: J Powicki 69, zbiory prywatne
16. Mirosław Purczyński, *Portret kobiety*, 1961, olej na płótnie, 80 x 75 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: MP 61, zbiory Książnicy Pomorskiej w Szczecinie
17. Guido Reck, *Widok na plac Tobrucki*, 1961, tusz na papierze, 50,5 x 63,5 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: RECK, zbiory prywatne
18. Andrzej Seluk, *Kompozycja*, koniec lat 70. XX w., olej na płótnie, 67 x 56,5 cm, niesygnowany, na odwrocie nalepka komisowa, zbiory Eufemii Zdero
19. Ziemowit Szuman, *Fleurs du mal*, 1966, olej na płótnie, 65 x 100 cm, sygn. przy lewym dolnym narożniku: Szuman, zbiory prywatne
20. Edmund Witkowski, *Pejzaż zimowy z jeziorami*, lata 60./70. XX w., olej na płótnie, 74 x 100 cm, niesygnowany, nota autorska na odwrocie, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
21. Edmund Witkowski, *Zalew Szczeciński*, 1969, olej na płótnie, 74 x 100 cm, niesygnowany, zbiory Książnicy Pomorskiej w Szczecinie

III. U PROGU TRANSFORMACJI USTROJOWEJ. LATA 80. XX WIEKU

1. Jerzy Brzozowski, *Pejzaż*, lata 80. XX w., olej na płótnie, 60 x 80 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: BRZozowski, zbiory prywatne
2. Emilia Chmielewska, *Nad Płonią*, koniec lat 80. XX w., olej na płycie, 25,5 x 31 cm, sygn. w prawym dolnym narożniku: EM.CH, zbiory prywatne
3. Teodor Gałysz, *Port w nocy*, 1980, olej na płótnie, 60 x 90 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Gałysz, zbiory prywatne
4. Teodor Gałysz, *Wąły Chrobrego*, 1984, olej na płótnie, 60 x 90 cm, sygn. w lewym dolnym narożniku: Gałysz, zbiory prywatne
5. Jerzy Gumieła, *Ściana płaczu zdradzonych chłopców*, 1984, technika mieszana na płótnie, 100 x 130 cm, niesygnowany, na odwrocie nota autorska, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
6. Janusz Stanisław Janowski, *Morze Andamańskie*, 1985, olej, akryl na płótnie, 70 x 100 cm, niesygnowany, na odwrocie nota autorska, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
7. Erazm Kalwaryjski, *Toalety*, 1989, olej na płótnie, 89 x 89 cm, niesygnowany, zbiory prywatne
8. Eugeniusz „Gena” Maciejewicz, *Pejzaż*, lata 80. XX w., olej, akryl na płótnie, 96 x 116 cm, niesygnowany, na odwrocie nota autorska, zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie
9. Tadeusz Sienkiewicz, *Helios*, 1981, olej na płótnie, 55 x 54 cm, niesygnowany, zbiory Książnicy Pomorskiej w Szczecinie
10. Jan Zdarewicz, *Dama ponura*, 1991, enkaustyka na płótnie, 55 x 80 cm, niesygnowany, na odwrocie nota autorska, własność prywatna

SZCZECIŃSCY PLASTYCY 1945–1989 PREZENTOWANI NA WYSTAWIE

(kolejność chronologiczna według dat urodzenia)

1. Tadeusz Nartowski (1892, Zręby Kościelne k. Łomży – 1971, Szczecin)
2. Bruno Franowski (1894, Grudziądz – 1957, Szczecin)
3. Stanisława Klimkowska-Bieńkowska (1896, Demnia n. Dniestrem – 1996, Szczecin)
4. Kazimierz Cykowski (1896, Warszawa – 1983, Szczecin)
5. Adam Czaplic-Pohorecki (1898 Dydnia / Brzozów – 1975, Szczecin)
6. Ziemowit Szuman (1901, Gołuchów – 1976, Szczecin)
7. Zenon Kononowicz (1903, Ustroń k. Nowogrodka – 1971, Kazimierz Dolny)
8. Kazimierz Podsadecki (1904, Zabierzów k. Krakowa – 1971, Kraków)
9. Jan Powicki (1910, Sankt Petersburg – 1975, Szczecin)
10. Henryk Osten-Ostachiewicz (1911, Wilno – 1974, Szczecin)
11. Łukasz Niewisiewicz (1912, Łuck – 1984, Szczecin)
12. Teodor Gałysz (1912, Złoczów – 1986, Szczecin)
13. Paweł Bałakirew (1914, Wilno – 1968, Szczecin)
14. Emanuel Messer (1914, Praga – 1970, Szczecin)
15. Guido Reck (1919, Kopczyńce – 1981, Szczecin)
16. Tadeusz Eysymont (1924, Rypin – 1991, Szczecin)
17. Marian Nyczka (1925, Kiełczewo – 1986, Szczecin)
18. Leonia Ordynans (1925, Tarnopol – 2007, Szczecin)
19. Jerzy Brzozowski (1926, Lublin – 1995, Szczecin)
20. Jan Zdarewicz (1929, Bydgoszcz – 2021, Szczecin)
21. Jerzy Chmielewski (1930, Borysław – 2005, Szczecin)
22. Edmund Witkowski (1930, Zawada – 1983, Szczecin)
23. Emilia Chmielewska (1931, Brzezinka k. Oświęcimia – 2022, Szczecin)
24. Mirosław Purczyński (1932, Wilno – 1995, Szczecin)
25. Eugeniusz Maciejewicz (1935, Honiatynia k. Zamościa – 1994, Szczecin)
26. Tadeusz Sienkiewicz (1941, Wilno – 1999, Szczecin)
27. Janusz Stanisław Janowski (1940, Sompolno – 1993, Szczecin)
28. Erazm Kalwaryjski (1943, Brześć n. Bugiem – 2009, Szczecin)
29. Andrzej Seluk (1946 (?) – 2018, Szczecin)
30. Jerzy Gumieła (1951, Nowogard – 2010, Szczecin)

1. **Tadeusz Nartowski**

(1892, Zręby Kościelne k. Łomży – 1971, Szczecin)

Absolwent Szkoły Rysunku prof. Feliksa Słupskiego. Studiował w Warszawie u Juliana Fałata, Leona Wyczółkowskiego, Ferdynanda Ruszczyca oraz Konrada Krzyżanowskiego. Od 1927 r. podróżował do Włoch, Jugosławii, Francji, Hiszpanii, Anglii, Niemiec i Afryki. W dwudziestoleciu międzywojennym był związany z warszawską Zachętą. Malował akwarele, uczestniczył w wystawach zagranicznych i ogólnopolskich, m.in. w Krakowie i we Wrocławiu (1945), w Wystawie Grupy Zachęta w Warszawie (1956), w Szczecinie na wystawach jesiennych i wiosennych od 1954 r.: XV-lecie Wyzwolenia (1960), XX-lecie Ziemi Szczecińskiej (1965), Dary dla Szkół 1000-lecia (1964), Szczecińska Plastyka i Architektura (1970, Rostock, NRD), Plastyka Szczecińska w Muzeum Narodowym w Szczecinie (1980). Prace malarza znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie, w Książnicy Pomorskiej, Urzędzie Marszałkowskim w Szczecinie.

2. **Brunon Franowski**(1894, Grudziądz – 1957, Szczecin)

Studiował w Kunstgewerbeschule w Düsseldorfie, następnie kontynuował naukę w Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie. Po wyjeździe do Włoch studiował malarstwo w Rzymie, skąd wyjechał do Brukseli, aby uczyć się w szkole malarstwa teatralnego. Po jej ukończeniu w 1914 r. podróżował po Europie, odwiedził Włochy, Francję, Wielką Brytanię i Turcję. Prace powstałe podczas podróży wystawiał w Belgii, Niemczech, Turcji i we Włoszech. Do rodzinnego miasta powrócił w 1925 r. i otworzył tam swój salon sztuki. Współorganizował i uczestniczył w wystawach malarstwa w Grudziądzu. Był ilustratorem lokalnego czasopisma „Gazeta Grudziądzka”, gdzie publikował grafiki i karykatury. Projektował okładki miesięcznika „Echo Świata” oraz opracowywał gra-

ficznie książki. W latach 30. XX w. zainteresował się fotografią, współorganizował Towarzystwo Fotograficzne „Słońce”. Jego zdjęcia Grudziądza zostały umieszczone w wydany w 1937 r. przewodniku turystycznym. Po 1945 r. zamieszkał w Szczecinie, w latach 1951–55 regularnie uczestniczył w wystawach organizowanych przez Szczeciński Oddział Związku Polskich Artystów Plastyków. Był autorem licznych akwareli, malował pejzaże, widoki miejskie oraz obrazy o tematyce sakralnej, które sprzedawał do szczecińskich kościołów. Wiele jego obrazów z okresu powojennego przedstawiało sceny nadmorskie, plaże, a także port morski w Szczecinie.

3. **Stanisława Klimkowska-Bieńkowska**

(1896, Demnia n. Dniestrem – 1996, Szczecin)

Studia malarskie i konserwacji zabytków w latach 1923–30 na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie u prof. prof. Wojciecha Weissa, Stanisława Pękałskiego, Władysława Jarockiego oraz na L'Académie des Beaux-Arts w Paryżu. W 1930 r. otrzymała stypendium artystyczne do Włoch. W latach 30. XX w. związana z grupą formistów polskich. Wykonywała liczne prace konserwatorskie w kościołach. Od 1957 r. tworzyła w Szczecinie, gdzie należała do Związku Polskich Artystów Plastyków. Wystawy, w jakich brała udział, to m.in.: Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych (Lwów, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa, 1926), Salon Plastyków (Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Warszawa, 1936), Piękno Tarnowa (1948), Wiosenna i Jesienna Wystawa ZPAP (1958), Retrospektywa XV-lecia PRL (Muzeum Narodowe w Warszawie, 1961), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (1962–76), XX-lecie i XXX-lecie Plastyki Szczecińskiej (BWA, Szczecin 1965/1975), Prezentacja Malarzy Krajów Socjalistycznych (BWA, Szczecin 1968), Plastyka Szczecińska (Wrocław, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 1980). Odznaczona Orderem Virtuti Militari, Podwójnym Krzyżem Walecznych

1918-20, Krzyżem Obrony Lwowa 1918. Prace w muzeach w Tarnowie, we Lwowie i w Szczecinie – m.in. w Książnicy Pomorskiej oraz na statkach PŻM.

4. **Kazimierz Cykowski**

(1896, Warszawa – 1983, Szczecin)

Studiował w latach 1909-12 w Szkole Gersona w Warszawie, a w latach 1924-25 w Académie de la Grande Chaumière w Paryżu. Należał do Związku Polaków we Francji, w latach 1924-26 pełnił funkcję prezesa. W kolejnych latach podróżował do Maroka, gdzie w Marakeszu i Casablance wystawiał swoje prace. W 1949 r. przyjechał do Szczecina. Brał udział w wystawach: Salon Niezależnych (1925, 1926), Durand-Ruel (Paryż, 1930), Obrazy afrykańskie (Warszawa, Maroko, Paryż, 1939), Salon Jadran (Jugosławia, 1959), 35-lecie twórczości (Klub MPiK, Szczecin, 1962, 1972, 1982), 40-, 50-, 60-lecie pracy twórczej (BWA Szczecin, 1966, Kamień Pomorski, 1968, Salon Zachęty, Warszawa, 1970, Dom Polski, Kanada, 1970), Wystawa Okręgu Szczecińskiego (Ryga, 1971). Laureat nagród: Międzynarodowy konkurs na plakat żeglarski (1934), Nagroda Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie (1962). Do ważniejszych realizacji malarza zalicza się cykl obrazów „Bitwa pod Cedynią na 1000-lecie” (1972). Jego prace znajdują się w Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Narodowym w Szczecinie, w Cedyni, Caen, Maroku, Jugosławii.

5. **Adam Czaplic-Pohorecki**

(1898, Dydnia / Brzozów – 1975, Szczecin)

Studiował m.in. w Szkole im. Gersona w Warszawie (1909-12), Szkole prof. Szuchajewa i w Académie de la Grande Chaumière w Paryżu (1924-25). Uczestniczył w międzynarodowych wystawach, m.in. w Marakeszu, Paryżu, Dubrowniku (1921-39). Do Szczecina przyjechał w 1947 r. Tutaj odbyła się jego wystawa jubileuszowa z okazji 50-lecia pracy twórczej (1951).

W następnych latach (1960, 1962, 1965) wystawiał swoje prace w Klubie MPiK, na Zamku Książąt Pomorskich, na wystawach organizowanych przez Związek Polskich Artystów Plastyków, m.in. w Konkursie „Konik Morski” (1973, 1975), Wystawie Plastyki Szczecińskiej (1971, Ryga) oraz Wystawie Ziemi Szczecińskiej (1973, 1975). Jeden z ważniejszych cykli jego prac dotyczył upamiętnienia 1000-lecia bitwy pod Cedynią. Laureat nagrody Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie (1962). Prace malarza znajdują się w zbiorach w kraju i zagranicą, m.in. we Francji, w Maroku i Słowenii.

6. **Ziemowit Szuman** (1901, Gołuchów – 1976, Szczecin)

Artysta malarz, organizator środowiska plastycznego w Szczecinie. Od dzieciństwa obcował ze sztuką zgromadzoną w gołuchowskim zamku oraz dzięki kuzynowi, Stefanowi Szumanowi, wybitnemu psychologowi. W dwudziestolecie międzywojennym wyjeżdżał do Zakopanego, gdzie się leczył. Tam poznał Stanisława Ignacego Witkiewicza, którego twórczość wywarła na nim duże wrażenie. W Krakowie pobierał nauki u Stanisława Kamockiego, a podczas pobytu w Paryżu u Othona Friesza w Académie de la Grande Chaumière. Po drugiej wojnie światowej w Zakopanym wstąpił do Związku Polskich Artystów Plastyków. W lipcu 1945 r. przeniósł się do Gorzowa. Jako kierownik Referatu Kultury i Sztuki przy tamtejszym starostwie organizował miejscowe muzeum (1948), którego został dyrektorem. Zajął się inwentaryzacją i zabezpieczeniem zabytków. W 1956 r. przeniósł się na stałe do Szczecina, gdzie przystąpił do organizowania środowiska artystyczno-plastycznego. Dzięki jego zabiegom Szczecin lat 60. stał się jednym z najbardziej aktywnych ośrodków życia artystycznego w Polsce. Przez trzynaście lat kierował Biurem Wystaw Artystycznych. Za jego kadencji szczecinianie mogli zapoznać się m.in. ze współczesnym malarstwem

belgijskim, sztuką młodych artystów radzieckich, rzeźbą i rysunkami Henry'ego Moore'a, grafikami amerykańskimi, malarstwem Piotra Potworowskiego. Był kolejno prezesem i wiceprezesem związku twórczego plastyków szczecińskich, a także pomysłodawcą i organizatorem Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (biennale). Piastował funkcję komisarza pierwszych czterech wystaw. Później w ramach tego Festiwalu organizował plenery w Świnoujściu, na które zapraszał również artystów skandynawskich. W latach 60. nawiązał kontakty ze środowiskami plastycznymi we Francji. Uczestniczył w dorocznych wystawach w Grand Palais. Był członkiem Société des Artistes Indépendants (Paryż). Swoje prace wystawiał we francuskich galeriach, zdobywając liczne nagrody. Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie, Poznaniu i Szczecinie, w Muzeum Sztuki w Łodzi oraz w zbiorach muzeów w Szwecji, Danii, Francji i USA. Nazwisko Ziemowita Szumana wymieniane jest w międzynarodowej encyklopedii *International Who's Who In Art*, wydanej w Cambridge w 1976 r. Przez całe życie wierzył w wychowawczą siłę sztuki, w jej moc uszlachetniającą ludzi.

7. Zenon Kononowicz

(1903, Ustroń k. Nowogródka – 1971, Kazimierz Dolny)

Odbył studia na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (1923–29), dyplom z grafiki na ASP w Warszawie u prof. Wojnarowskiego (1933). Udział w wystawach: Kompozycje marynistyczne z polskiego wybrzeża (Zachęta, Warszawa, 1945), Wystawa artystów pionierów (Szczecin, 1946), Krajobraz portu i Odry (Szczecin, Kraków, 1949), I i II Ogólnopolska Wystawa Grafiki Artystycznej i Rysunku (Warszawa, 1956, 1959), Wystawa Plastyki Ziem Nadodrzańskich (Wrocław, 1959), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (Szczecin, 1962, 1964, 1966), Ogólnopolska Wystawa Marynistyczna (Warszawa,

1966), Temat Muzyczny w Polskiej Plastyce Współczesnej (Bydgoszcz, 1966), Szczecińska Plastyka i Architektura (Rostock, 1970). Nagroda Artystyczna Miasta Lublin (1945, 1958), Nagroda Miasta Szczecin (1949). Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Prace znajdują się w Muzeum Narodowym w Szczecinie oraz w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

8. Kazimierz Podsadecki

(1904, Zabierzów k. Krakowa – 1971, Kraków)

Studiował w Szkole Przemysłu Artystycznego oraz Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Członek ugrupowania Praesens i Blok (Warszawa). Uczestniczył w I Wystawie modernistów (wraz ze Strzebińskim, Stażewskim i z Kobro) w Instytucie Propagandy Sztuki w Warszawie w 1926 r. Współpracował z pismami „Zwrotnica” oraz z „Kurierem Codziennym” w Krakowie w latach 1923–39. Brał udział w kampanii wrześniowej, a od 1945 do 1952 r. mieszkał w Szczecinie. Należał do pionierskiego szczecińskiego środowiska artystycznego. Wykonywał prace graficzne dla „Kuriera Szczecińskiego”. Wraz z innymi plastykami (Tomaszewski, Lewiński, Messer, Reck, Kluska) zrealizował malarstwo ścienne w Ubezpieczalni Społecznej w Szczecinie. Uczestniczył w wielu wystawach, m.in.: I Wystawie Pionierów (1945, Szczecin), Wystawie Ziem Odzyskanych (1948, Wrocław), IV i XV Ogólnopolskiej Wystawie Plastyki (1948, 1959, Radom), Wystawie Retrospektywnej Artystów Krakowskich (1958, Kraków), Wystawie „Fotomontaże 1924–34” w Galerii Współczesnej w Warszawie (1970), Z Pogranicza Plastyki i Filmu (1981, Muzeum Sztuki, Łódź), Plastyka Szczecińska (1980) oraz Szczecińska Sztuka Współczesna (1993, Muzeum Narodowe w Szczecinie). Jego prace znajdują się w zbiorach Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Szczecinie oraz w zbiorach prywatnych w kraju i zagranicą.

9. Jan Powicki (1910, Sankt Petersburg – 1975, Szczecin)

Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Kownie (1935-39), a następnie w Wilnie (1944-45) u prof. Wienożyńskiego, Mackiewicza i Kalpokasa. Uprawiał malarstwo olejne sztalugowe oraz akwarelę. Przyjechał do Szczecina w 1945 r. Jako jeden z pionierów plastyki szczecińskiej należał do założycieli Państwowego Ogniska Plastycznego i Liceum Plastycznego. W latach 50. prowadził kursy malarskie w Hucie Szczecin. Uczestniczył m.in. w wystawach: I Wystawa Pionierów (1945, Szczecin), Wystawa Plastyki Ziemi Nadodrzańskich (1947, 1949, 1968, Wrocław, Warszawa), Wystawa Krajów Nadbałtyckich (1960, ZSRR, NRD), w I i IV Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego (1962, 1968, BWA Zamek), Piękno Ziemi Szczecińskiej (1969, 1970, BWA Zamek), XXV-lecie okręgu ZPAP (1969, BWA, Warszawa), Plastyka Szczecińska (1980) oraz Szczecińska Sztuka Współczesna w Muzeum Narodowym w Szczecinie (1993). Współtworzył kompozycję Jana z Kolna we foyer Teatru Współczesnego oraz kompozycję na dworcu kolejowym w Szczecinie. Laureat Nagrody Artystycznej w latach 1948 i 1960; otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi. Prace malarza znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Zamku Książąt Pomorskich, Urzędu Miasta Szczecin i Urzędu Marszałkowskiego oraz w zbiorach prywatnych.

10. Henryk Osten-Ostachiewicz

(1911, Wilno – 1974, Szczecin)

Artysta malarz i plakacista. Mając rok, zachorował na szkarlatynę, w wyniku której stracił słuch. Uczęszczał do warszawskiego Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych oraz na wieczorowe kursy malarstwa i sztuki stosowanej, organizowane przez

Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej. W 1929 r., po ukończeniu Instytutu, rozpoczął naukę w Szkole Rysunków i Malarstwa im. K. Krzyżanowskiego, a następnie w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa. Jednocześnie studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie (dyplom w 1939). W czasie drugiej wojny światowej służył w straży obrony przeciwlotniczej w Warszawie w drużynie głuchoniemych. Po wojnie przeniósł się na stałe do Szczecina, gdzie został jednym ze współzałożycieli tutejszego Związku Polskich Artystów Plastyków (1945) oraz inicjatorem utworzenia Koła Polskiego Związku Głuchych (1949), którego był prezesem w latach 1949-54. Tematami jego prac malarskich były realistyczne portrety, pejzaże i marynistyka. Uczestniczył w wystawach ogólnopolskich i międzynarodowych, m.in. w międzynarodowym konkursie na plakat Światowej Federacji Głuchych w 1958 r. (I nagroda), w wystawie Plastyka Ziemi Nadodrzańskich (1959) i Wystawie Plastyki Marynistycznej (1966) oraz na Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego. Odznaczony Krzyżem Armii Krajowej i Warszawskim Krzyżem Powstańczym. Jego prace znajdują się w zbiorach muzeów w Warszawie, Słupsku, Szczecinie i Londynie.

11. Łukasz Niewisiewicz (1912, Łuck – 1984, Szczecin)

Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie w 1938 r. obronił dyplom. Przyjaźnił się m.in. z Zygmuntem Waliszewskim i Józefem Czapskim. W 1942 r. wywieziony na Syberię. Do Szczecina przyjechał w 1945 r. Współtworzył pionierskie środowisko plastyków oraz Państwowe Ognisko Sztuk Plastycznych. W latach 1949-51 mieszkał w Warszawie. W 1947 r. został członkiem Klubu Młodych Artystów i Naukowców w Warszawie. W 1951 r. opracował podręcznik anatomii dla malarzy (niewydany). W 1960 r. podróżował do Paryża i do Afryki Zachodniej. Powstały wówczas cykle szkiców pary-

skich i afrykańskich. Po powrocie zabiegał o stworzenie siedziby Koła Marynistów w Bramie Królewskiej. Swoje prace wystawiał od 1944 r. w ramach Związku Polskich Artystów Plastyków w Lublinie, następnie w Szczecinie (1945). Wystawy: Plastyka Ziemi Nadodrzańskich (Wrocław / Warszawa 1948, Paryż 1959), Podróż i cykl „Szkice paryskie” (1960), (Paryż, 1965, Dijon, 1973), Prezentacje Malarzy Krajo Socjalistycznych (BWA Szczecin, 1967), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (1968), Szczecińska Plastyka i Architektura (Rostock 1970, Szczecin, Radom, Warszawa 1974), Plastyka Szczecińska (BWA Szczecin, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 1975, 1980), Szczecińska Sztuka Współczesna (MNS, 1993). Prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie, Zamku Książąt Pomorskich oraz Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.

12. Teodor Gałysz (1912, Złoczów – 1986, Szczecin)

Studiował w latach 1931–35 w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu na Wydziale Architektury, następnie (1935–39) malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Uczył się u prof. Tadeusza Pruszkowskiego malarstwa sztalugowego oraz malarstwa dekoracyjnego u prof. Leonarda Pękalskiego. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. (36. Pułk Legii Akademickiej). Malarz, grafik, dekorator wnętrz i scenograf teatralny. W latach 1947–51 nauczyciel Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Lublinie. W 1947 r. uczestniczył w Festiwalu Sztuki w Lublinie; w latach 1938 i 1954 wykonywał polichromie dla lublińskiego Starego Miasta i okolic. W 1959 r. osiedlił się w Szczecinie, gdzie kontynuował działalność artystyczną przy Związku Polskich Artystów Plastyków. Brał udział w pierwszym Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (1962) oraz w Wystawie Plastyki Szczecińskiej z okazji XX-lecia Ziemi Szczecińskiej (1965, BWA Zamek), jak również jej XXX-le-

cia (1975). W swojej twórczości preferował tematykę batalistyczną, uczestnicząc w wystawach z nią związanych, m.in. Szkice Frontowe z Czasów Służby w I Dywizji im. T. Kościuszki (1967, Szczecin), Ogólnopolska Wystawa „Przeciw Wojnie” (1970, Lublin), Wystawa Plastyków Wojskowych (1974). W 1966 r. otrzymał Odznakę Gryfa Pomorskiego. Jego prace znajdują się w Muzeum Narodowym w Szczecinie, w Książnicy Pomorskiej, Muzeum na Majdanku, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Obrony Narodowej, Muzeum Narodowym w Lublinie, a także w zbiorach prywatnych.

13. Paweł Bałakirew (1914, Wilno – 1968, Szczecin)

Ukończył gimnazjum w Wilnie oraz kursy rysunku im. Franciszka Smuglewicza. Malował portrety profesorów, kolegów i znajomych. W latach 1933–35 studiował w École Nationale Supérieure de Beaux-Arts w Paryżu. Brał udział w wystawie młodych malarzy na Montparnasse (Deuxième Salon des Etudiants). W 1935 r. powrócił do Wilna, gdzie studiował (1937–39) na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. S. Batorego, a potem, do 1944 r., malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie, w pracowni Antanasa Gudaitisa. W Szczecinie od 1946 r. W tym samym roku został członkiem Szczecińskiego Oddziału Związku Polskich Artystów Plastyków. Odwiedzał Klub 13 Muz, a w „Głosie Szczecińskim” miał swoją rubrykę *Z teki Pawła Bałakirewa* z rysunkami szczecińskich aktorów w strojach scenicznych. Uczestniczył w licznych wystawach okręgowych, krajowych i zagranicznych – indywidualnych i zbiorowych. W 1947 r. przygotował scenografię do kilku spektakli dla Teatru Muzycznego w Szczecinie (m.in. do *Męża pognębionego Moliera*, *Dwóch teatrów* Jerzego Szaniawskiego, *Milionerki* George'a Bernarda Shaw). W 1955 r. odbył podróże artystyczne do Bułgarii i Holandii. Prace artysty znajdują się m.in. w zbiorach Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, Muzeum

Narodowego w Szczecinie, Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, w muzeach Warszawy, Krakowa, Bułgarii, Francji, Holandii, Niemiec oraz w zbiorach prywatnych w kraju i zagranicą. Jego najmłodszy syn, Oleg Bałakirew, również został artystą malarzem.

14. Emanuel Messer (1914, Praga – 1970, Szczecin)

Artysta plastyk, rysownik, satyryk, publicysta, działacz kulturalny i społeczny. Był synem znanego plastyka i malarza Adolfa Messera, który go uczył. Po skończeniu Gimnazjum Humanistycznego im. Jana III Sobieskiego w Krakowie podjął studia malarskie w Pradze, później studiował w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Uprawiał malarstwo, grafikę, sztukę użytkową. Projektował plakaty i reklamy handlowe. Przed wojną wziął udział w wystawie Związku Artystów Plastyków w Krakowie. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Lata wojny spędził w Turkmeńskiej Republice Radzieckiej, gdzie pracował jako artysta malarz, m.in. przygotowując dekoracje dla Teatru Armii Czerwonej.

W lutym 1946 r. przyjechał do Szczecina. Angażował się w tworzenie podstaw artystycznego środowiska miasta. W 1947 r. został prezesem Związku Polskich Artystów Plastyków. Funkcję tę sprawował jeszcze kilkakrotnie (1947–50, 1951–52, 1959–61). W 1948 r. wspólnie z Marianem Tomaszewskim i Guido Reckiem oraz przy poparciu Zarządu ZPAP zorganizował Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie. Współzałożyciel i jeden z pierwszych wykładowców Ogniska Plastycznego. Należał do inicjatorów powołania do życia Klubu 13 Muz. Jeden z autorów malowideł ściennych i płaskorzeźby w Ubezpieczalni Społecznej w Szczecinie (1949). Razem z rzeźbiarzem Sławomirem Lewińskim zaprojektował słynną mozaikę na ścianie frontowej kina „Kosmos”. Pisał felietony o kulturze, które ilustrował m.in. w „Kurierze Szczecińskim” oraz w „Życiu i Kulturze”, dodatku tygodniowym „Głosu Szczecińskiego”. Swoje rysun-

ki i karykatury zamieszczał także w „Wiadomościach Zachodnich”. Był również autorem ilustracji do książek. Jego prace malarskie i grafiki znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej, Zamku Książąt Pomorskich, a także w zbiorach prywatnych w kraju i zagranicą.

15. Guido Reck (1919, Kopczyńce – 1981, Szczecin)

Artysta malarz, historyk sztuki, pedagog, współzałożyciel i wieloletni dyrektor Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie, publicysta. Uczęszczał do klasy prof. Antoniego Michalaka na Wydziale Malarstwa Państwowego Instytutu Sztuk Plastycznych we Lwowie. Studia ukończył w 1939 r. We wrześniu tego samego roku uczestniczył w walkach obronnych. Potem studiował m.in. historię sztuki na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Zurychu; w 1945 r. w wystawił swe rysunki i prace olejne w jednym z tamtejszych muzeów. W 1947 r. powrócił do Polski i osiedlił się w Szczecinie. Został członkiem Szczecińskiego Okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków i jego pierwszym wiceprezesem. W 1948 r., wspólnie z Marianem Tomaszewskim i Emanuele Messerem oraz przy poparciu Zarządu ZPAP, zorganizował Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie. Szkołą tą kierował w latach 1948–50 i ponownie w latach 1970–79. Dzięki jego staraniom Liceum przybrało imię wybitnego rumuńskiego rzeźbiarza, Constantina Brâncușiego. Od 1965 r. należał do ugrupowania artystycznego Metafora. Był także członkiem rady programowej szczecińskiego almanachu społeczno-kulturalnego „Morze i Ziemia” (1978–81). W drugiej połowie lat 50. rozpoczął współpracę z Teatrem Lalek „Rusałka”, przekształconym następnie w Teatr Lalek „Pleciuga”, jako scenograf, gdzie zrealizował m.in. sztukę *Książę i żebrak* (1957). Wspólnie z żoną Danutą stworzył również scenografię do monodramu telewizyjnego Joanny Kulmowej *Połowanie* (1966). Był twórcą galerii portretów książąt pomor-

skich, malowanych specjalnie dla Domu Konwersów w Kołbaczu. Prace artysty znajdują się w muzeach i zbiorach prywatnych w Polsce, w Międzynarodowej Galerii w Lidicach (Czechy), w Kunsthalle w Rostocku (Niemcy), w Aalborg Stiftstidendes Kunstforening (Dania), w Leth Clausen Norresundby (Dania), w Vaerft Komunale Kunstforening w Aalborg (Dania), Göteborgu (Szwecja) i Limie (Peru).

16. Tadeusz Eysymont (1924, Rypin – 1991, Szczecin)

W latach 1948–52 studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Sopocie pod kierunkiem Juliusza Studnickiego, Jacka Żuławskiego i Stanisława Michałowskiego. W 1978 r. wykonał na budynku Zakładów Przemysłu Odzieżowego „Dana” w Szczecinie monumentalną mozaikę, która stanowiła niejako kwintesencję jego artystycznych poszukiwań. Kiedy w 1953 r. przybył wraz z Grupą Sopotką do Szczecina, był ukształtowanym w atmosferze kolorystyczno-realistycznej szkoły artysty. Niemałą rolę odegrała w tych poszukiwaniach fala malarstwa abstrakcyjnego, ogarniająca Polskę w końcu lat 50. XX stulecia, która wciągnęła malarza w fazę eksperymentów formalno-strukturalnych. Stały się one później charakterystyczne dla jego „malarstwa materii”: kompozycji rytmicznie zróżnicowanych, materialności faktury.

17. Marian Nyczka (1925, Kiełczewo – 1986, Szczecin)

Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Sopocie pod kierunkiem prof. Juliusza Studnickiego i Jacka Żuławskiego. Po studiach, w 1953 r., osiadł w Szczecinie wraz z tzw. Grupą Sopotką. Zajmował się malarstwem i grafiką, a szczególnie linorytem. Tworzył kompozycje figuralne i pejzaże pod wyraźnym wpływem kubizmu. Był członkiem szczecińskich grup twórczych: Grupy 7, Grupy 3, Grupy 13. Od pierwszej wystawy w Szczecinie, w lu-

tym 1954 r., prezentował swoje prace w Warszawie (słynny „Arsenał” w 1955 r.), we Wrocławiu, w Opolu, Krakowie, Poznaniu, Bielsku-Białej. Od 1965 r. brał udział w wystawach zbiorowych poza krajem: w Rostocku, San Diego, New Delhi, Ankarze, Stambule, Sao Paulo, Moskwie i Cleveland. Prezentował swoje prace także na wystawach indywidualnych: trzykrotnie w szczecińskim Biurze Wystaw Artystycznych (1960, 1961, 1971), a także w Poznaniu, Lublinie i warszawskiej Nowej Kordegardzie. W 1983 r., z okazji trzydziestolecia pracy artystycznej, miała miejsce jubileuszowa wystawa jego prac w szczecińskim Muzeum Narodowym. Obrazy i grafiki Mariana Nyczki znajdują się w zbiorach szczecińskich (Muzeum Narodowe, Zamek Książąt Pomorskich, Książnica Pomorska), w Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze oraz w zbiorach prywatnych w kraju i zagranicą. Jego prace były wielokrotnie nagradzane, m.in. cztery razy z rzędu na Festiwalu Artystycznym „Wiosna Opolska” (1960, 1962, 1964, 1966) oraz na IV Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (1968). W 1962 r. otrzymał Nagrodę Miasta Szczecina za całokształt twórczości.

18. Leonia Ordynans (1925, Tarnopol – 2007, Szczecin)

Studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Sopocie u prof. Juliusza Studnickiego. Od 1954 r. należała do Związku Polskich Artystów Plastyków. W latach 1957–65 zatrudniona w Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego jako jedna z pierwszych plastyczek wewnątrz okrętowych. W swojej twórczości nawiązywała do koloryzmu. Jej prace były prezentowane na wystawie w Berlinie (1951, wyróżnienie), wystawach środowiska szczecińskiego (1954–56), wystawie Plastyka Ziemi Szczecińskiej (1965), XX-lecie ZPAP. W latach 1970–78 prezentowała swoje prace na wystawach indywidualnych.

19. Jerzy Brzozowski (1926, Lublin – 1995, Szczecin)

Artysta malarz. W 1953 r. ukończył studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Sopocie. Jesienią tego samego roku wraz z Grupą Sopotką przybył do Szczecina. Równolegle do malarstwa sztalugowego zajmował się wystrojem plastycznym statków armatorów polskich (PŻM, PLO) i zagranicznych, m.in. z Czechosłowacji, Indii, Indonezji, Iraku, Wielkiej Brytanii i ZSRR, wybudowanych w Stoczni Szczecińskiej. W latach 60. pełnił funkcję prezesa Zarządu Okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków w Szczecinie. Był jednym z organizatorów i przewodniczącym I Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w 1962 r. oraz jurorem III FPMW, członkiem komisji kwalifikacyjnej i uczestnikiem kolejnych edycji tej imprezy. Swoje prace wystawiał podczas licznych wystaw w kraju i zagranicą (m.in. w Danii, NRD, Rumunii, Szwecji). Jego obrazy znajdują się w Szczecinie – w Muzeum Narodowym, Książnicy Pomorskiej, Zamku Książąt Pomorskich, a także w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowym w Gdańsku i Poznaniu, Muzeum Podlaskim w Białymstoku, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Górnośląskim w Bytomiu, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum w Koszalinie. Uczestniczył w ogólnopolskich i zagranicznych plenerach malarzkich. Był członkiem Komitetu Honorowego I Ogólnopolskiego Festiwalu Polskiej Poezji Współczesnej im. K.I. Gałczyńskiego w Szczecinie (czerwiec 1964).

20. Jan Zdarewicz (1929, Bydgoszcz – 2021, Szczecin)

W 1954 r. ukończył studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Sztuk Pięknych – specjalizacja konserwatorstwo i zabytkoznawstwo. Od 1955 r. należał do Związku Polskich Artystów Plastyków. W latach 1955–61 pracował w Mu-

zeum Pomorza Zachodniego w Szczecinie, od 1975 r. ponownie podjął pracę w Muzeum Narodowym w Szczecinie. Działem Konserwacji w tym muzeum kierował do 1993 r., kiedy opuścił Szczecin i przeniósł się do Krakowa, do Pracowni Konserwacji Dzieł Sztuki na Wawelu. W szczecińskim muzeum pracował nie tylko jako konserwator, tworzył też kompozycje plastyczne oraz aranżacje ekspozycji muzealnych. Stworzył Dział Konserwacji Zabytków w wybudowanym w 1989 r. pawilonie na tyłach Muzeum Narodowego. Jako artysta plastyk brał udział w wystawach krajowych: Bałtyk w Grafice (Sopot, 1959), Plastyki Ziem Nadodrzańskich (1959, 1961, 1963), Wiosna Opolska (Opole, 1960, 1962), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (1962), Biennale Grafiki (Kraków, 1962, 1964).

W latach 1961–68 na wystawach indywidualnych prezentował grafikę i malarstwo. Do jego ważniejszych realizacji należą m.in.: mozaika na elewacji gmachu w Cedyni poświęcona 1000-leciu bitwy pod Cedynią, mozaika przed wejściem do siedziby Zakładów Przemysłu Odzieżowego „Odra”, mozaika na elewacji biblioteki przy ul. ks. Barnima III, słoneczne zegary na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich, na których umieścił napisy „Carpe diem” i „Vita brevis”, oraz płaskorzeźba dla Urzędu Miejskiego w Wolinie. Współtworzył i projektował ekspozycje, m.in. parterową wystawę archeologiczną. W zbiorach Oddziału Muzeum Narodowego w Szczecinie znajduje się teka linorytów Jana Zdarewicza z 1969 r. z widokami Szczecina i portretami książąt pomorskich, a także medal, który zaprojektował z okazji otwarcia muzeum w Ratuszu Staromiejskim.

21. Jerzy Chmielewski (1930, Borysław – 2005, Szczecin)

Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, dyplom w 1957 r. u prof. Hanny Rudzkiej-Cybisowej. Od 1958 r. członek ZPAP Szczecin. Wystawy: Jesien na Wystawa (ZPAP, Szczecin, 1958), Festiwal Polskie-

go Malarstwa Współczesnego (BWA, Szczecin, 1962, 1964), Grupa Szczecińska (BWA, Łódź, Toruń, Warszawa, 1963, 1964), Wystawa Plastyki Szczecińskiej (BWA, Szczecin, 1965), Prezentacja Malarzy Krajów Socjalistycznych (1969, 1983), Plastyka Szczecińska (Dania, 1965, Rostock, 1970), Polska Współczesna Sztuka Wybrzeża (Dania, Niemcy, 1979), Plastyka Szczecińska / Szczecińska Sztuka Współczesna (Muzeum Narodowe w Szczecinie), malarstwo ściennie i mozaiki, m.in. Cedynia, Politechnika Szczecińska, Hotel Neptun, domy wczasowe w Świnoujściu, Międzyzdrojach, Pobierowie (1980-93). Prace w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie i Urzędu Miasta Szczecin.

22. Edmund Witkowski (1930, Zawada – 1983, Szczecin)

Studia 1949-55 w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych Sopot/Gdańsk, dyplom z malarstwa u prof. prof. Katarzyny Łady-Studnickiej i Juliusza Studnickiego. W Szczecinie od 1955 r. Pedagog w Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie. Jego prace były prezentowane na wystawach, m.in.: Arsenał (Warszawa, 1955), Salony Radomskie (1957, 1958), Festiwal Sztuk Plastycznych (Sopot, 1959, 1963), Plastyka Ziem Nadodrzańskich (Warszawa/Wrocław 1959, 1961, 1963, 1964), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (1962, 1964, 1966, medal 1966), Ogólnopolski Przegląd Malarstwa i Grafiki (Bielsko-Biała, 1962, 1964), Dary dla Szkół 1000-lecia (ZPAP Szczecin, 1964), Prezentacja Malarzy Krajów Socjalistycznych (BWA, Szczecin, 1967), Piękno Ziemi Szczecińskiej (BWA, Szczecin 1969), XXX-lecie Plastyki Szczecińskiej (BWA, Szczecin, 1975), Plastyka Szczecińska / Szczecińska Sztuka Współczesna (MNS, 1980, 1993), Polska Sztuka Współczesna (Dania, Wielka Brytania, Bułgaria, 1965, 1978), Szczecińska Plastyka i Architektura (Rostock 1970, Francja 1970-73). Laureat nagród, m.in.: nagroda Magazynu Artystycznego Polskiego Radia Szczecin (1959), I nagroda w konkursie „Piękno Ziemi Szczecińskiej”

(1965) oraz nagroda Ministerstwa Kultury i Sztuki, medal na Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego (1966), nagrodzony w konkursie „Konik Morski” (1973); Złoty Krzyż Zasługi. Prace w zbiorach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Książnicy Pomorskiej, Urzędu Miasta Szczecin i Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Muzeum w Olsztynie, Muzeum w Koszalinie, Zamku Książąt Pomorskich, a także na statkach PLO i PŻM.

23. Emilia Chmielewska

(1931, Brzezinka k. Oświęcimia – 2022, Szczecin)

Ukończyła w Krakowie Liceum Plastyczne i Akademię Sztuk Pięknych, dyplom u prof. prof. Jerzego Fedkowicza i Wacława Taranczewskiego; uprawiała malarstwo, mozaikę i grafikę użytkową. Po studiach pod koniec lat 50. XX w. przyjechała do Szczecina.

24. Mirosław Purczyński (1932, Wilno – 1995, Szczecin)

Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Po uzyskaniu dyplomu w 1957 r. przyjechał do Szczecina. Swoje prace prezentował m.in. na wystawach: Wiosenna i Jesienna Wystawa ZPAP (Szczecin, 1958), Wystawa Plastyki Ziem Nadodrzańskich (Szczecin, Wrocław, 1959, 1961), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (Szczecin, 1962, 1968), Piękno Ziemi Szczecińskiej (BWA, Szczecin 1968, 1969) oraz na wystawach indywidualnych w latach 1960-79. Jego prace znajdują się w zbiorach Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.

25. Eugeniusz Maciejewicz

(1935, Honiatynia k. Zamościa – 1994, Szczecin)

Studiował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w pracowni Tymona Niesiołowskiego. Dyplom obronił u prof. Stanisława Borysowskiego.

W 1963 r. przyjechał do Szczecina, gdzie tworzył i brał udział w konkursach i wystawach m.in.: I Ogólnopolski Festiwal Studenckiej Fotografii Artystycznej (1962), Piękno Ziemi Szczecińskiej (BWA Szczecin, 1967, 69), XXV-lecie ZPAP Szczecin (1970), Konkurs „Konik Morski” (BWA Szczecin, 1974, 81, 85, 89), Plastyka Szczecińska (MDM Warszawa 1975), Wystawa Rysunku i Grafiki (Umea, Szwecja, 1978), Salon Jesienny (BWA Szczecin, 1980), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (BWA Szczecin, 1986, 88), Międzynarodowe Targi Sztuki (Poznań, 1987), Ogólnopolska Wystawa Malarstwa – Konfrontacje XI (BWA Rzeszów), Malarstwo Wschodniej Europy (Boston, 1991), Postawy I (Galeria ZPAP Szczecin, 1992), Ślady – instalacja na Starym Mieście w Szczecinie, 1993, wystawy na Zamku Książąt Pomorskich (Szczecin, 1976, 91, 96). Prace w zbiorach m.in.: Urzędu Miasta Warszawa, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Urzędu Miasta Szczecin, Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Książnicy Pomorskiej i Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

26. Tadeusz Sienkiewicz (1941, Wilno – 1999, Szczecin)

Studiował malarstwo w latach 1960–66 w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku u prof. prof. Stanisława Teisseyre'a i Jacka Żuławskiego. Wystawy: Konkurs „Konik Morski” – nagroda (BWA, Szczecin, 1974, 1983), Panorama XXX-lecia (Warszawa, 1975), Plastyka Szczecińska / Kunst aus Szczecin (Rostock, 1975), Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego (BWA, Szczecin, 1984). Zrealizował mozaiki m.in. w Domu Aktora w Szczecinie, Przedsiębiorstwie Polmos, na fontannie „Ściana płaczu”, we wnętrzu baru „Pasztecik” przy al. Wojska Polskiego, w Szpitalu Klinicznym przy ul. Unii Lubelskiej. Prace w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie i Książnicy Pomorskiej.

27. Janusz Stanisław Janowski

(1940, Sompolno – 1993, Szczecin)

Studiował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Sztuk Pięknych grafikę artystyczną u prof. prof. Edmunda Piotrowicza i Ryszarda Krzywki. Dyplom obronił z wyróżnieniem w 1968 r. Współpracował z Krajową Agencją Wydawniczą, projektował plakaty i opracowania graficzne książek. Był również redaktorem szczecińskiego czasopisma społeczno-kulturalnego „Morze i Ziemia”. W latach 1977–83 pełnił funkcję plastyka Miasta Szczecin. Do 1985 r. był dyrektorem Biura Wystaw Artystycznych na Zamku Książąt Pomorskich. Nauczyciel przedmiotów artystycznych oraz wicedyrektor Liceum Plastycznego w Szczecinie. Brał udział w wystawach, m.in.: XXV-lecie ZPAP (1971), Katowice, Jelenia Góra, Wrocław, Warszawa (1977), Kamień Pomorski (1978), Plastyka Szczecińska 1945–80 (1980), Muzeum Narodowe w Szczecinie, Galeria Awangarda – Wrocław (1981), Katowice (1984), Centrum Sztuki Galeria EL (Elbląg, 1992), Postawy III (ZPAP, Szczecin, 1993), Szczecińska Sztuka Współczesna (1995), Z Galerii Wspomnień (Zamek Książąt Pomorskich 1987–90), Galeria De-tursa (Madryt). Wyróżnienia: Konkurs „Konik Morski” (1973, 1974, BWA Szczecin), Plakat „InterArt” (Poznań, 1985). Prace w zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie, Zamku Książąt Pomorskich.

28. Erazm Kalwaryjski

(1943, Brześć n. Bugiem – 2009, Szczecin)

Studiował malarstwo pod kierunkiem prof. prof. Lecha Kunki i Zdzisława Głowackiego oraz grafikę w pracowni prof. Leszka Róży w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi w latach 1967–73. Za swój dyplom otrzymał nagrodę Ministra Kultury i Sztuki. Od 1974 r. związany ze Szczecinem, gdzie pracę zawodową rozpoczynał jako projektant

w Zakładach Przemysłu Odzieżowego „Odra”. Później zaczął uprawiać malarstwo figuratywne i portretowe. Głównymi motywami jego prac byli najczęściej ludzie starzy oraz Zuzanna – fikcyjna postać młodej dziewczyny o krągłych kształtach (cykl od 1980). Wielokrotnie uczestniczył w Festiwalach Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie, na Triennale Portretu Współczesnego w Radomiu, w ogólnopolskich „Impresjach Polskich” w Toruniu oraz w Międzynarodowych Targach Sztuki „InterArt” w Poznaniu. Laureat wielu nagród, m.in. pięciokrotnie otrzymywał stypendium twórcze Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przez wiele lat pełnił funkcję prezesa Związku Polskich Artystów Plastyków w Szczecinie. Aktywnie uczestniczył w życiu kulturalnym miasta. Był jedną z najbarwniejszych postaci środowiska plastycznego Szczecina. Jego prace malarskie i grafiki prezentowane były na ponad 140 wystawach indywidualnych i zbiorowych w Polsce i zagranicą. Znajdują się w zbiorach prywatnych i państwowych w Chinach, USA, Anglii, Niemczech, Szwajcarii, Rosji oraz w Polsce – w Muzeum Narodowym w Szczecinie, Muzeum na Majdanku, Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, Urzędach Miejskim i Wojewódzkim w Szczecinie, a także w Biurach Wystaw Artystycznych w Szczecinie, Radomiu, Włocławku, Toruniu i Rzeszowie. Był żonaty z Aliną Polak-Kalwaryjską, malarką.

29. Andrzej Seluk (1946 (?) – 2018, Szczecin)

Studia plastyczne ukończył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w 1978. Częstym tematem jego prac były realistyczne pejzaże i kwiaty, a także morskie i rybackie widoki. Później w swojej twórczości stał się oszczędny w formie, zmierzając ku abstrakcji. Zaczął też stosować techniki kolażu. Był związany z Pomorzem Środkowym. Jego prace były prezentowane w Koszalinie, Kołobrzegu i Szczecinku.

30. Jerzy Gumieła (1951, Nowogard – 2010, Szczecin)

Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Poznaniu w 1980 r. W kolejnych latach otrzymał stypendia artystyczne Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz rządu duńskiego, które umożliwiło mu studia w Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Kopenhadze. W 1990 r. został nagrodzony przez wojewodę szczecińskiego. W tym samym roku wyjechał do Nowego Jorku, gdzie spędził twórczo osiemnaście lat, biorąc udział w wystawach indywidualnych i zbiorowych. Zajmował się również scenografią, projektami i dekoracjami wnętrz, fotografią oraz organizowaniem akcji plastycznych. W 2008 r. wrócił do Polski, zamieszkał w Płotach, gdzie organizował galerię i plenery malarskie.

Opr. Magdalena Tyczka

Bibliografia:

- Encyklopedia Pomorza Zachodniego*, pomeranica.pl.
Encyklopedia Szczecina, red. T. Białecki, Szczecińskie Towarzystwo Kultury, 2015.
Głos Pomorza, Słupsk, 13.08.1996.
 „Obecność 1911–2011”. *Almanach ZPAP 1945–2011*, *Okręg szczeciński 1945–2011*, pod red. R. Kiełtyki.
 Najdowa J., *Plastyka szczecińska*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1962.
 Najdowa J., Kozłowska L., *Szczecińska sztuka współczesna 1945–93*, Muzeum Narodowe w Szczecinie, 1993.
Plastyka szczecińska w latach 1945–75, ZPAP, Krajowa Agencja Wydawnicza, 1976.
 „Z galerii wspomnień”. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, 2006.

WYKAZ KOLEKCJONERÓW I INSTYTUCJI UŻYCZAJĄCYCH OBIEKTÓW NA WYSTAWĘ

Tomasz Jackowski

Maria Łopuch

Zygmunt Niedźwiedź

Aleksy Pawlak

Kryspin Pawlicz

Michał Paziewski

Eufemia Zdero

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

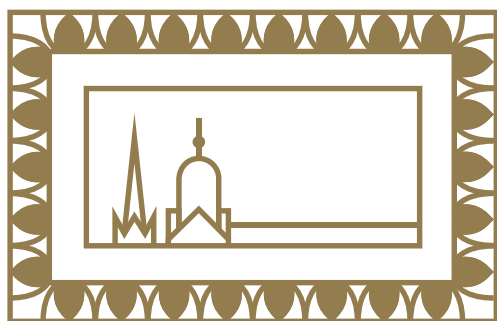
Urząd Miasta Szczecin

Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie

W części katalogowej nie zastosowano *stricte* chronologicznego układu ilustracji, lecz tematyczny: kadry miejskie i panoramy Szczecina, widoki portu, pejzaże i malarstwo figuratywne od dzieł reprezentujących twórczość realistyczną po nowoczesne tendencje w sztukach plastycznych, m.in.: koloryzm, ekspresjonizm, kubizm, sztukę abstrakcyjną.

Biogramy artystów w opracowaniu Magdaleny Tyczki, zamieszczono w elektronicznej wersji katalogu na stronie <https://willa-lentza.pl/wystawy>

Na okładce wykorzystano fragment obrazu Leonii Ordynans, *Stocznia* (por. il. u dołu na s. 13).

Klub Kolekcjonerów

Miłośników Malarstwa i Sztuki Dawnej w Szczecinie

Stowarzyszenie: Klub Kolekcjonerów, Miłośników Malarstwa i Sztuki Dawnej w Szczecinie

Klub zajmuje się promocją sztuki dawnej, organizacją prelekcji na temat konserwacji malarstwa i mebli, seminariów, wystaw malarzy polskich i pomorskich; bierzemy udział w Nocy Muzeów, zwiedzamy muzea, deklarujemy pomoc w ocenie kolekcji. Współpracujemy z Centrum Kultury Euroregionu „Stara Rzeźnia”, Zamkiem Książąt Pomorskich w Szczecinie, Willą Lentza i Muzeum Narodowym w Szczecinie.

Siedziba Klubu: Koński Kierat 12, Antykwariat Marek Wyłupek

Prezes: Kryspin Pawlicz, tel. 605910611, kpawlicz@wp.pl

Wiceprezesi: Jan Dębski i Marek Wyłupek, tel. 601654806

Internet, FB: Klub Kolekcjonerów Sztuki w Szczecinie

